

ADVIES Nr. 2.251

Zitting van vrijdag 19 november 2021

Ontwerp van programmawet – Titel “Sociale zaken” en Ontwerp van koninklijk besluit houdende wijzigingen aan het koninklijk besluit van 8 april 1989 tot uitvoering van artikel 38, § 3bis, derde lid van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, en houdende wijzigingen aan het koninklijk besluit van 18 juli 2002 houdende maatregelen met het oog op de bevordering van de tewerkstelling in de non-profitsector

x x x

ADVIES Nr. 2.251

Onderwerp: Ontwerp van programmawet – Titel “Sociale zaken” en Ontwerp van koninklijk besluit houdende wijzigingen aan het koninklijk besluit van 8 april 1989 tot uitvoering van artikel 38, § 3bis, derde lid van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, en houdende wijzigingen aan het koninklijk besluit van 18 juli 2002 houdende maatregelen met het oog op de bevordering van de tewerkstelling in de non-profitsector

Bij brief van 30 oktober 2021 heeft de heer F. Vandenbroucke, minister van Sociale Zaken, de Nationale Arbeidsraad verzocht zich uit te spreken over een ontwerp van programmawet – Titel “Sociale zaken” en in het bijzonder over de hoofdstukken 2 en 4 daarvan.

Hoofdstuk 2 van dit ontwerp van programmawet geeft uitvoering aan de beslissing van de regering met betrekking tot de maatwerkbedrijven. Het doel is dat alle maatwerkbedrijven voortaan onder categorie 3 van de structurele vermindering vallen. De Raad werd ook om advies gevraagd over een ontwerp van koninklijk besluit omtrent deze kwestie.

Het ontwerp van programmawet beoogt tevens, in hoofdstuk 4, uitvoering te geven aan de beslissing van de regering met betrekking tot de betaalde sportbeoefenaars.

Bij brief van dezelfde datum, 30 oktober 2021, heeft de heer F. Vandenbroucke, minister van Sociale Zaken, de Raad verzocht zich uit te spreken over het ontwerp van KB tot wijziging van het KB van 8 april 1989 tot uitvoering van artikel 38, § 3bis, derde lid van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers en tot wijziging van het KB van 18 juli 2002 houdende maatregelen met het oog op de bevordering van de tewerkstelling in de non-profitsector.

Volgens de toelichting in de brief heeft het ontwerp van koninklijk besluit als doelstelling om de federale regels inzake RSZ-bijdragen en -verminderingen te uniformiseren voor de maatwerkbedrijven zodat het onderscheid tussen beschutte en sociale werkplaatsen wordt opgeheven.

Het voornoemd ontwerp van koninklijk besluit zorgt ervoor dat de loonmatigingsbijdrage niet verschuldigd is voor de mindervalide werknemers van alle maatwerkbedrijven.

Het zorgt er ook voor dat alle maatwerkbedrijven onder de sociale Maribel zullen vallen en dat de specifieke regels voor de beschutte werkplaatsen voor alle maatwerkbedrijven van toepassing zal zijn.

Op basis van het verslag van de Commissie Sociale Zekerheid heeft de Raad op 19 november 2021 volgend advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN DRAAGWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAAG

A. Algemeen

Bij brief van 30 oktober 2021 heeft de heer F. Vandenbroucke, minister van Sociale Zaken, de Nationale Arbeidsraad verzocht zich uit te spreken over een ontwerp van programmawet – Titel “Sociale zaken” en in het bijzonder over de hoofdstukken 2 en 4 daarvan.

- Hoofdstuk 2 van dit ontwerp van programmawet geeft uitvoering aan de beslissing van de regering met betrekking tot de maatwerkbedrijven. Het doel is dat alle maatwerkbedrijven voortaan onder categorie 3 van de structurele vermindering vallen. De Raad werd ook om advies gevraagd over een ontwerp van koninklijk besluit omtrent deze kwestie.
- Het ontwerp van programmawet beoogt tevens, in hoofdstuk 4, uitvoering te geven aan de beslissing van de regering met betrekking tot de betaalde sportbeoefenaars. De doelstelling van dit tweede luik is de integratie van de betaalde sportbeoefenaars in het algemeen socialezekerheidsstelsel van de werknemers, waarbij voorzien wordt in een specifieke regeling van verminderingen van werknemers- (sportbonus) en werkgeversbijdragen (doelgroepverminderingen in procent). Dit ontwerp van programmawet biedt ook de mogelijkheid om afbetalingsplannen te voorzien tussen de werkgevers en de RSZ voor de eerste drie kwartalen van het jaar 2022, zodat de maatregel op 1 januari 2022 in werking kan treden.

De Raad herinnert eraan dat deze maatregel kadert in het begrotingsconclaaf waarin werd bepaald dat de maatregel in kwestie in de komende drie jaar inkomsten zou moeten opleveren ten belope van 30 miljoen euro.

Bij brief van dezelfde datum, 30 oktober 2021, heeft de heer F. Vandenbroucke, minister van Sociale Zaken, de Raad verzocht zich uit te spreken over het ontwerp van KB tot wijziging van het KB van 8 april 1989 tot uitvoering van artikel 38, § 3bis, derde lid van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers en tot wijziging van het KB van 18 juli 2002 houdende maatregelen met het oog op de bevordering van de tewerkstelling in de non-profitsector.

Volgens de toelichting in de brief heeft het ontwerp van koninklijk besluit als doelstelling om de federale regels inzake RSZ-bijdragen en -verminderingen te uniformiseren voor de maatwerkbedrijven zodat het onderscheid tussen beschutte en sociale werkplaatsen wordt opgeheven.

Het voornoemd ontwerp van koninklijk besluit zorgt ervoor dat de loonmatigingsbijdrage niet verschuldigd is voor de mindervalide werknemers van alle maatwerkbedrijven.

Het zorgt er ook voor dat alle maatwerkbedrijven onder de sociale Maribel zullen vallen en dat de specifieke regels voor de beschutte werkplaatsen voor alle maatwerkbedrijven van toepassing zal zijn.

B. Retroakten: maatwerkbedrijven

De Raad verwijst naar zijn eerdere adviezen, het advies nr. 1.977 van 3 maart 2016 en het advies nr. 2.057 van 24 oktober 2017 aangaande de taxshift-operatie en het advies nr. 2.115 van 29 januari 2019 aangaande de aanpassing lagelooongrens van “Categorie 3 - Validen” van de structurele vermindering.

Met betrekking tot de sociale werkplaatsen heeft de Raad in de bovengenoemde adviezen vastgesteld dat er in het Vlaams gewest een hervorming is gebeurd waardoor het onderscheid tussen beschutte en sociale werkplaatsen fasegewijs wordt afgebouwd en ondergebracht in één en dezelfde structuur, namelijk in die van de “maatwerkbedrijven”. Met betrekking tot die evolutie was de Raad van oordeel dat, gelet op de eengemaakte structuur waarbinnen deze bedrijven zullen functioneren, dezelfde lijn moet worden doorgetrokken voor de verminderingen van de socialezekerheidsbijdragen waardoor de sociale werkplaatsen onder categorie 3, bij de maatwerkbedrijven, zouden moeten ressorteren terwijl ze zich nu in categorie 1 bevinden. Vanuit die optiek en in het kader van het optimaal functioneren van die maatwerkbedrijven, heeft de Raad er in die adviezen voor gepleit om in te zetten op een harmonisatie van de berekening van de structurele vermindering van de socialezekerheidsbijdragen zodat alle maatwerkbedrijven een beroep kunnen doen op dezelfde regels.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

Omwille van de hoogdringendheid spreekt de Raad zich in dit advies voorlopig enkel uit over de beide luiken van het voorontwerp van wet. Hij zal zich tegen 21 december e.k. buigen over het ontwerp van koninklijk besluit m.b.t. de maatwerkbedrijven dat hem ook ter advies werd voorgelegd. Hij vraagt ook zo snel mogelijk gevat te worden voor de uitvoeringsbesluiten m.b.t. het luik betreffende de RSZ-bijdragen voor betaalde sportbeoefenaars.

Om hem bij zijn onderzoek bij te staan, kon de Raad rekenen op de verduidelijkingen en de expertise van de beleidscel van de minister van Sociale Zaken, de heer F. Vandenbroucke, en van de RSZ. De Raad wil hen daarvoor bedanken.

A. Maatwerkbedrijven

De Raad stelt met genoeg vast dat zijn adviezen in verband met maatwerkbedrijven, het advies nr. 1.977 van 3 maart 2016, het advies nr. 2.057 van 24 oktober 2017 en het advies nr. 2.115 van 29 januari 2019 navolging hebben gekregen in het voorliggende voorontwerp van wet.

De Raad stelt vooreerst vast dat ingevolge de bepalingen van het hoofdstuk 2 van de titel "Sociale zaken" van het ontwerp van programmawet alle maatwerkbedrijven voortaan onder de categorie 3 van de structurele vermindering ondergebracht worden. Hij verklaart zich hiermee akkoord.

De Raad stelt vast dat deze inkanteling tot een sterke besparing leidt voor de Vlaamse overheid door het wegvallen van een deel van de regionale doelgroepverminderingen. Hij vraagt dat deze vrijgekomen middelen in overleg met de betrokken sectorale sociale partners terug geïnvesteerd worden in de betrokken sector.

De Raad stelt vast dat deze operatie vanaf 2022 een impact zal hebben op de omvang van de structurele verminderingen van sociale bijdragen in de sociale zekerheid van de werknemers. Daar dient dus aanvullende alternatieve financiering tegenover te staan. Voor het overgangsjaar 2022 betekent dit dat het forfaitaire bedrag dat werd bepaald voor de alternatieve financiering moet worden verhoogd. Vanaf 2023 dient deze compensatie structureel te worden ingebouwd in het mechanisme van de alternatieve financiering.

B. Onderwerping aan de sociale zekerheid voor betaalde sportbeoefenaars

De Raad stelt vast dat hoofdstuk 4 van de ter advies voorgelegde programmawet de integratie beoogt van de betaalde sportbeoefenaars in het algemeen socialezekerheidsstelsel van de werknemers.

De Raad verwijst naar zijn advies nr. 1.350 van 15 mei 2001 en verheugt zich erover dat de kwestie van de onderwerping van deze categorie werknemers in dit hoofdstuk wordt behandeld en dat het forfaitaire loonplafond op basis waarvan de sociale bijdragen van de betaalde sportbeoefenaars worden berekend, wordt geschrapt. In één beweging wordt zo ook de uitsluiting van de sportbeoefenaars van de wetgeving inzake jaarlijkse vakantie ongedaan gemaakt.

Dit voorstel sluit bovendien aan op de Verklaring van de sociale partners naar aanleiding van 75 jaar sociale zekerheid, waarin zij hebben afgesproken "dat gekeken wordt naar de opportuniteit van diverse uitzonderingsregelingen", met name de gunstregimes inzake beroepsgroepen.

Zoals voor het luik voor de maatwerkbedrijven merkt de Raad op dat deze operatie een impact op de omvang van de structurele verminderingen van sociale bijdragen in de sociale zekerheid van de werknemers zal hebben, wat ook inhoudt dat de alternatieve financiering moet worden verhoogd, zowel het forfaitaire bedrag voor overgangsjaar 2022 als de structurele alternatieve financiering vanaf 2023.

Tegelijk moet er ook snel duidelijkheid komen over de toepassing van de wettelijke regels inzake jaarlijkse vakantie op de betaalde sportbeoefenaars. De Raad meent te begrijpen dat het de intentie is om deze wettelijke regeling te laten ingaan vanaf het vakantiejaar 2023, met voorlopig behoud van de conventionele rechten op vakantiegeld voor 2022. Maar ook deze optie vereist snel duidelijkheid, gezien reeds vanaf januari 2022 recht op vervroegd vertrekvakantiegeld kan ontstaan.

Anderzijds stelt de Raad vast dat het voorontwerp van wet een nieuwe doelgroepvermindering creëert voor de betrokken werkgevers en een sportbonus invoert voor de betrokken werknemers, waarbij de doelgroepvermindering (zoals gewoonlijk) cumuleerbaar is met de structurele vermindering en de sportbonus cumuleerbaar is met de werkbonus.

Desalniettemin achten de organisaties die de werknemers vertegenwoordigen het onwenselijk in de sociale zekerheid een nieuw structureel gunstregime (nieuwe doelgroepvermindering, sportbonus) te creëren. De creatie van bijkomende uitzonderingsregimes is tegen de geest van de Verklaring 75 jaar sociale zekerheid, die een duurzame sociale zekerheid vooropstelt. Als vanuit bepaalde doelstellingen inzake sportbeleid nood is aan specifieke structurele steunmaatregelen, dan komt het de daarvoor bevoegde overheden toe die te nemen in plaats van de financiering ervan af te wentelen op de sociale zekerheid van de werknemers. Ter zake kan verwezen worden naar de gelijklopende herhaalde adviezen van het Beheerscomité van de RSZ omtrent de federaal gefinancierde RSZ-verminderingen voor wetenschappelijk onderzoek.

Onverminderd deze principiële uitgangspunten stelt de Raad vast dat zowel de parameters voor de concrete invulling van de doelgroepverminderingen en de sportbonus, als de uitvoering van de aandachtspunten uit het ontwerp van programmawet nog moeten worden omgezet in een ontwerp van koninklijk besluit. Zolang dat er niet is, is het voor hem moeilijk zich met kennis van zaken uit te spreken over de hervorming in haar geheel.

De Raad vraagt in dit verband dat dit ontwerp van koninklijk besluit aan hem wordt voorgelegd, zodat hij zich ook over de precieze details van deze hervorming kan uitspreken en aldus beter kan inschatten wat de gevolgen zijn voor de hervorming in haar geheel. Hij deelt derhalve mee dat hij opmerkingen maakt onder voorbehoud van de analyse van dit ontwerp van koninklijk besluit.

In de Verklaring 75 jaar sociale zekerheid wordt hierover ook verduidelijkt dat de sociale partners “als sociale partners hierover de dialoog [aangaan], rekening houdend met de financiële impact op werkgever en werknemer”.

De Raad herinnert eraan dat men rekening moet houden met de impact van deze maatregelen/parameters/elementen om het bedrag van de alternatieve financiering te bepalen.

Tegelijkertijd wenst de Raad nog een aantal bedenkingen te uiten en enkele opmerkingen te maken met betrekking tot de concretisering van desbetreffende reglementering.

- Hoewel in de memorie van toelichting staat dat “de maatregel vooral gevolgen [zal] hebben op de groep van de beter betaalde sportbeoefenaars (zonder gevolgen voor degenen die een salaris ontvangen dat onder het huidige plafond ligt)”, vraagt de Raad zich toch af of de methode die wordt voorgesteld in het raam van het ontwerp van programmawet, namelijk de berekening van een procentuele doelgroepvermindering in plaats van een forfaitaire vermindering, wel de meest doeltreffende methode is om dit doel te bereiken en om met name de hoogste lonen in de sector te treffen terwijl de modale en lage salarissen worden ontzien.
- Tot slot heeft de Raad twijfels bij de gevolgen voor werknemers en werkgevers en bij de praktische en technische haalbaarheid van de tenuitvoerlegging van deze hervorming per 1 januari 2022, met name op het niveau van de sociale secretariaten, en benadrukt hij in dit kader dat het belangrijk is in overgangsmaatregelen te voorzien.
